

Fariseeren

som ble apostel (1. del)

Livets Kilde hefteserie

Nr. 73 17. årgang November 2015

Hvis du ønsker flere eksemplarer av dette eller noen av våre andre hefter, er det bare å skrive til vår adresse i Sverige:

Livets Kilde, c/o BTHB, Hemmestorps Eke 32, SE-275 63 Blentarp, Sverige

Andre hefter i denne hefteserien:

<i>Bergprekenen (1. del)</i>	<i>Hva styrer ditt liv?</i>
<i>Bergprekenen (2. del)</i>	<i>Hvordan ble Bibelen til? (1. del)</i>
<i>Bergprekenen (3. del)</i>	<i>Hvordan ble Bibelen til? (2. del)</i>
<i>Bergprekenen (4. del)</i>	<i>Hvordan unngå gjeldsfellen</i>
<i>Bergprekenen (5. del)</i>	<i>Hvorfor?</i>
<i>Bibelens fortelling (1. del)</i>	<i>Hvor var Gud den 22. juli 2011?</i>
<i>Bibelens fortelling (2. del)</i>	<i>Jesu brev til menigheten, 1. del</i>
<i>Bibelens historie (1. del)</i>	<i>Jesu brev til menigheten, 2. del</i>
<i>Bibelens historie (2. del)</i>	<i>Jesu brev til menigheten, 3. del</i>
<i>Bibelens mest leste bok</i>	<i>Jesus kommer igjen</i>
<i>Bibelens mest leste bok (2. del)</i>	<i>Jesu lignelser</i>
<i>Bibelens mest leste bok (3. del)</i>	<i>Jesu personlighet</i>
<i>Bibelens mest leste bok (4. del)</i>	<i>Jobs bok</i>
<i>Bibelens mest leste bok (5. del)</i>	<i>Kjærlighet og ekteskap</i>
<i>Bibelens mest leste bok (6. del)</i>	<i>Kristendommens fallgruver</i>
<i>Bibelens mest leste bok (7. del)</i>	<i>Kvinner i Bibelen</i>
<i>Den ukjente Jesus (1. del)</i>	<i>Lever vi i de siste dager?</i>
<i>Den ukjente Jesus (2. del)</i>	<i>Livet kan bare forstås baklengs ...</i>
<i>Det kristne håpet</i>	<i>(Søren Kierkegaard)</i>
<i>Er Bibelen relevant i vår tid?</i>	<i>Ord om fred</i>
<i>Er Gud død?</i>	<i>Ord om glede</i>
<i>Evangeliet i Edens hage</i>	<i>Ord om godhet</i>
<i>Gud og bønn</i>	<i>Ord om håp</i>
<i>Gud og lidelse</i>	<i>Ord om tro</i>
<i>Gud og tilgivelse</i>	<i>Ord om tålmodighet</i>
<i>Guds løfter</i>	<i>Syv hemmeligheter</i>
<i>Guds navn i Bibelen</i>	<i>Vanskelige bibelsteder (1. del)</i>
<i>Guds nåde i Det gamle testamente</i>	<i>Vanskelige bibelsteder (2. del)</i>
<i>Guds nåde i Det nye testamente</i>	<i>Vanskelige bibelsteder (3. del)</i>
<i>Guds profetier</i>	<i>Vanskelige bibelsteder (4. del)</i>
<i>Guds velsignelser</i>	<i>Visdomsord til en ung mann</i>
<i>Herren er min hyrde</i>	<i>Å leve sammen med Gud</i>
<i>Hva er et menneske?</i>	
<i>Hva er Guds kjærlighet? (1. del)</i>	<i>Spesialnummer:</i>
<i>Hva er Guds kjærlighet? (2. del)</i>	<i>Det gode seirer – budskapet i</i>
<i>Hva er Guds vilje i ditt liv?</i>	<i>Johannes' åpenbaring</i>
<i>Hva skjer etter døden?</i>	<i>Jesu brev til menighetene</i>

UKJENTE ÅR I PAULUS'
LIV:

«Av jødene har jeg fem
ganger fått førti [piske-]
slag, på ett nær.

Tre ganger er jeg blitt
hudstrøket,
en gang steinet,
tre ganger har jeg lidd
skibbrudd, et døgn
har jeg vært i dypet
[havet].»

2. Korinterbrev 11:24–25

NÅR OG HVOR SKJEDDE DET som Paulus skriver om i 2. Korinterbrev 11:24–25?

Det eneste vi kan lese om dette i Apostlenes gjerninger, er da Paulus ble steinet i Lystra. Men når og hvor skjedde resten?

I dette heftet skal vi se at Paulus hadde flere misjonsreiser enn de tre som er omtalt i Apostlenes gjerninger. Han hadde i hvert fall fem, men sannsynligvis flere. Men hvor reiste han? Brevene hans gir oss en pekepinn som kan hjelpe oss å finne ut av dette.

Livets Kilde hefter har som mål å gjøre evangeliet klart og relevant for vår tid. Heftene leses av kristne fra forskjellige trossamfunn. Vårt ønske er å hjelpe den enkelte til å forstå seg selv og sitt forhold til Gud, uansett hvilket kristent trossamfunn man tilhører.

- 1–6** Paulus' liv i Tarsus
- 7–9** Paulus ble oppfostret i Jerusalem
- 10** Var Paulus gift?
- 11–16** Damaskus-opplevelsen
- 17–19** Paulus' ukjente år – hvor reiste han?
- 19–20** Hvilken sykdom led Paulus av?

Vi skal også se på andre spørsmål, som: Hvorfor var ikke Paulus en av de 12 opprinnelige apostlene, da han levde samtidig med dem? Han bodde i Jerusalem da Jesus bodde i Nasaret, men likevel ble han ikke kalt til å være en av de 12 apostlene. Hvorfor ble han ikke det? Videre spekulerer noen bibelkommentarbøker på om Paulus kanskje hadde vært gift. Hvorfor tror de det? Noen hevder at Paulus kan ha vært medlem av det høye jødiske rådet.

Det er skrevet mange store bokverk om Paulus' liv. I dette heftet vil vi forsøke å gi en kortfattet fremstilling av livet hans, hvor vi fokuserer på det som ikke er så alminnelig kjent. Dette heftet er en spennende reise, der du vil bli bedre kjent med personen Paulus. □

Paulus' liv i Tarsus

Vi vet ikke hvilket år Paulus ble født. Anslagene varierer fra ca. 6 år f.Kr. til de første årene i vår tidsregning.

Vi vet imidlertid at han ble født i Tarsus, som var den romerske hovedstaden i provinsen Kilikia (Apg 22:3), som lå i den sydøstlige delen av Tyrkia. Byen ble regnet blant Lilleasias fornemste byer. Den lå på den store kilikiske kystsletten, som med sin fruktbare jord var velegnet til åker og fruktdyrking. Det har vært dyrket appelsiner, sitroner og oliven i området rundt byen.

Nord for byen stiger landskapet, og i innlandet rager fjellene opp til 4000 meter. Byen var et kjent sted for lærdom, særlig innenfor fagene filosofi og retorikk.

Tarsus hadde også et stort idrettsstadion.

PAULUS VAR ET BYMENNESKE, i motsetning til Jesus og apostlene, som vokste opp på landet. Dette kan vi se av metaforene som Paulus bruker for å understreke sine poeng, da de ofte er hentet fra et bymiljø, som for eksempel sportsarenaen, militærvesenet eller handelsstanden. Jesus brukte derimot som regel bilder fra landbruket, som lignelsen om såmannen, eller at Guds rike er som et sennepsfrø osv.

Tarsus hadde en rekke industrier, hvor fremstillingen og

behandlingen av tøy og skinn til telt samt montering og sying av telt var en viktig næringsvei. Telt ble den gangen mye brukt av reisende og soldater. Behandlingen av skinn og vevingen av tøy til telt ble ansett som simpelt arbeid og lite lønnsomt. Men Paulus var «teltmaker» (Apg 18:3). Det greske ordet som er brukt, tyder på at han sydde telt av ferdigbehandlet stoff eller geiteskinn. Dette arbeidet hadde høyere status og var bedre betalt. Paulus tilhørte Benjamins stamme (Filipperne 3:5), som var en av

de tolv stammene i Israel. Den eneste andre berømte personen fra denne stammen var kong Saul, Israels første konge. En kilde fra oldtiden hevder at familien til Paulus hadde bodd nord i Israel, men at de hadde flyttet til Tarsus noen år før Paulus ble født.

Han var sønn av en «hebreer og omskåret på den åttende dag» (Filipperne 3:5). Omskjærelsen var selve paktstegnet som Gud hadde med Abraham (1. Mosebok 17:10–12). Det kan være vanskelig for oss i dag å forstå hvor viktig dette tegnet var, men det har med identiteten til det jødiske folket å gjøre, nemlig at de hørte under Guds pakt med Abraham.

En grunn til at dette kanskje var så viktig på Jesu tid, hadde å gjøre med den syriske kongen Antiokos IV Epifanes, som erobret Jerusalem i 168 f.Kr. Han forbød at jødiske guttebarn skulle omskjæres. Dette og det at kongen ofret en gris på alteret i tempelet og satte opp en statue av den hedenske guden Zeus der, førte til det makkabeiske opprøret. Jødene greide å ta tilbake tempelet og Jerusalem etter store tap. Etter dette var spørsmålet om omskjærelse svært viktig, og det er kanskje derfor dette er et hovedtema i Det nye testamente for Paulus' motstandere.

Paulus var romersk borger og

skulle registreres i folkeregisteret før han ble 30 dager gammel, noe som var kravet til barn av romerske borgere. Han fikk en skriftlig «fødselsattest» som kunne bevise at han var romersk borger. Han tilhørte dermed eliten i Tarsus. Det var ikke mange romerske borgere i det store Romerriket. Alle var innbyggere i Romerriket, men bare et fåtall var romerske borgere. Dette betød at han måtte behandles som en borger av byen Roma, og dette ga ham særrettigheter. Han var underlagt den sentrale lovgivningen i Roma og kunne anke en sak og få den prøvet der, noe han senere gjorde. Han kunne blant annet ikke straffes uten lov og dom. Og hvis straffen innebar en dødsdom, kunne han ikke korsfestes, men skulle halshugges, da dette ble regnet som mer humant.

Det skulle vise seg at hans romerske borgerskap ville bli viktig for ham senere i hans gjerning. Han arvet denne rettigheten fra sin far (Apg 22:28), men vi vet ikke hvordan faren hadde fått det. Det var tre måter man kunne bli romersk borger på. Man kunne kjøpe seg til det, men dette var svært kostbart. Eller man kunne få romersk borgerskap som en gave fra keiseren hvis man hadde gjort seg fortjent til

*Tarsus:
Paulus' brønn.
Den er 2000
år gammel og
er ca. 30 m
dyp.*

En gate i gamlebyen

*Hver fariseer
måtte lære
sønnene sine et
yrke de kunne
leve av. Paulus
lærte å bli
teltmaker.*

det, eller man kunne få det i arv, slik som Paulus. Det at faren var en romersk borger, tyder på at familien var velstående. Dette bekreftes ved at familien senere kunne sende Paulus til Jerusalem for å få en god utdannelse i stedet for at han måtte gå ut i arbeid i tidlig alder, som de fleste unge menn på hans tid.

Paulus levde sine første år i Tarsus, som var en gresktalende by, men han ble oppdratt som en jødisk gutt. Han sier i Apostlenes gjerninger 26:4–5 at han hadde levd et ulastelig liv helt fra barndommen av, det vil si et liv i henhold til Moseloven. Han lærte tidlig både gresk og hebraisk (eller arameisk), som familien snakket i hjemmet. Når Paulus senere siterer fra Det gamle testamente, er det som regel fra Septuaginta, den greske oversettelsen av Det gamle testamente. Vi kjenner ikke til hvordan undervisningsopplegget for jødiske barn var da Paulus var ung, men ca. år 65 e.Kr. forordnet ypperstepresten i Jerusalem at gutter fra 6- til 7-årsalderen skulle lære å lese, og da var Det gamle testamente læreboken. Det å lese og skrive var også en viktig del av det gresk-romerske dannelsesidealet, og det er rimelig å anta at jødiske foreldre la vekt på dette slik at deres barn ikke var

dårligere stilt enn andre.

Vi kjenner Paulus først som Saulus, som betyr «bedt om» eller «savnet», noe som kan avspeile at foreldrene hadde savnet og lenge ventet på en gutt i familien. Dette navnet blir brukt om ham helt til «den første misjonsreisen», hvor han overtar ledelsen fra Barnabas (Apg 13:9). Deretter blir han konsekvent omtalt som Paulus, som betyr «den lille». Det er sannsynlig at han fikk begge navnene ved fødselen, et hebraisk og et annet som var romersk. Dette var ikke uvanlig.

Når det gjelder søsken, vet vi at Paulus hadde en søster, som vi hører om da Paulus var i fengsel i Jerusalem. Sønnen hennes, som var Paulus' nevø, underrettet lederen for den romerske garden om at det var et komplott for å ta Paulus' liv (Apg 23:16). Det er sannsynlig at Paulus også hadde andre søsken og kanskje familie i Jerusalem, hvor han kunne bo mens han fikk sin utdannelse der.

Paulus' oppvekst i den gresktalende byen Tarsus var ikke uten betydning for ham. Han fikk førstehånds kunnskap om den hedenske verden med dens kultur og det greske språket, som var verdensspråket den gangen. Samtidig ble han oppdratt av fariseiske foreldre i den jødiske tro. □

Paulus ble oppfostret i Jerusalem

Til tross for at Paulus ble født i Tyrkia, ble han «oppfostret» i Jerusalem, hvor han hadde den berømte fariseeren Gamaliel som lærer (Apg 22:3). Denne Gamaliel var svært høyt respektert i motsetning til sønnen og sønnesønnen med samme navn, som ikke opplevde å få den samme anseelsen. Paulus fikk den beste utdannelsen som var mulig for en jødisk gutt i hans samtid. Bibelkommentarbøkene anslår at Paulus reiste til Jerusalem og begynte sin videreutdanning under Gamaliel da han var ca. 12 år gammel, kanskje enda tidligere. Paulus sier at han ble utdannet ved «Gamaliels føtter». Dette uttrykket knytter seg til at elevene ofte satt på gulvøt foran læreren, som satt på en stol.

DET ER ET TANKEKORS AT PAULUS vokste opp og gikk på skole i Jerusalem samtidig som Jesus vokste opp i Nasaret, uten at de to møttes. Og dette til tross for at Jesus var i Jerusalem også i sin oppvekst under noen av høytidene (Lukas 2:41–43). Paulus ville sikkert ha nevnt det hvis de hadde møtt hverandre før Paulus ble omvendt. Det er tydelig at det ikke var meningen at Paulus

skulle være blant de første tolv apostlene, til tross for at han var jevngammel med dem. Paulus kan ikke ha vært i Jerusalem eller i Judea under Jesu offentlig virksomhet, for da kunne Paulus ikke ha unngått å høre eller møte Jesus.

Paulus tilhørte en streng fariseerslekt (Apg 23:6, 26:5). Fariseerne var skriftlærde, men ikke prester. Prestskapet og

ypperstepresten kom fra en annen jødisk gruppering, saddukeerne. Disse to gruppene hadde forskjellige syn på flere spørsmål. Saddukeerne trodde ikke på engler eller oppstandelsen fra de døde, mens fariseerne trodde på begge deler. Dette skulle Paulus utnytte senere da han ble anklaget av jødene, ved at han hevdet at han var en fariseer og derfor trodde på oppstandelse av de døde (Apg 23:6–8). Ved flere anledninger splittet Paulus på denne måten angrepet fra jødene ved at de ble uenige seg imellom. Oppstandelse fra de døde er bare

så vidt nevnt i et par bibelsteder i Det gamle testamente (f.eks. Daniel 12:2 og Jobs bok 19:25–27). Det gamle testamente ga ingen løfter om evig liv. Løftene handlet om fysiske velsignelser i dette livet, men i noen få bibelsteder skinner det gjennom opplysninger om en oppstandelse. Dette trodde fariseerne på, men saddukeerne bortforklarte disse bibelstedene.

Paulus fikk en svært god akademisk utdannelse, i motsetning til de andre apostlene. Han hadde en unik bakgrunn for å kunne forkynne evangeliet til både hedninger og jøder, da

han forstod verdensbildet til dem begge. Paulus var i høyeste grad en verdensborger, i motsetning til de andre apostlene, som kom fra landsbygda. Paulus hadde en høy status som romersk borger, noe som ga ham flere særrettigheter. Paulus tilhørte eliten og var på vei til å bli rabbiner. Disse forholdene kan være grunnen til at Paulus ikke var blant de tolv opprinnelige apostlene. Han var for forskjellig fra dem og fikk en bakgrunn som forberedte ham til hans gjerning som apostel til hedningene og den store kristne teologen som skulle forklare den nye pakt.

Etter endt utdanning hos Gamaliel har Paulus mest sannsynlig reist fra Jerusalem og tilbake til hjembyen Tarsus. Kan det være at familien hadde behov for hans arbeidskraft i noen år da hans far begynte på bli gammel? Kan det være at det var mens han var i Tarsus at han ble kjent med klassikere innen gresk litteratur? Tre steder i Det nye testamente siterer Paulus fra greske forfattere.

1. Korinterbrev 15:33: *«Far ikke vill! Slett selskap fordervør gode seder.»* Den siste delen av dette verset er et sitat av den attiske komediedikteren Menander.

Titus 1:12: *«En av dem, en profet av deres eget folk, har sagt: Kretere*

er alltid løgnere, onde villdyr, dovne storetere.» Dette er et sitat fra den kretiske dikter Epimenides.

Apostlenes gjerninger 17:28: *«For i ham er det vi lever og rører oss og er til. Som også noen av deres diktere har sagt: For vi er også hans slekt.»* Her siterer Paulus to forfattere, hvor den første delen av verset er hentet fra den stoiske filosofen Aratos, som også kom fra Tarsus, og som døde i 240 f.Kr. I den siste delen av verset siterer Paulus en annen stoisk filosof, nemlig Kleantes, som levde omtrent samtidig med Aratos.

Paulus fikk den beste utdannelsen som var mulig for en jødisk gutt i hans samtid. Han var romersk borger, hadde fått opplæring hos den berømte Gamaliel og var på vei til å bli rabbiner. Paulus tilhørte eliten. □

Var Paulus gift?

Det var en meget sterk jødisk tradisjon at en jødisk gutt skulle gifte seg, helst allerede ved 20-årsalderen, og det vil si den tiden da Paulus var i opplæring hos Gamaliel. Kunne Paulus, som var så opptatt av å følge den jødiske tradisjonen (Apg 22:3, 26:4–5), ha latt være å gifte seg?

ET ANNET ARGUMENT FOR AT han hadde giftet seg, er at flere bibelkommentarbøker hevder at han kan ha vært medlem av det høye jødiske rådet, Sanhedrin, eller var på vei til å bli det. Det var dette rådet som vedtok at Jesus skulle straffes med døden. Men Paulus kan ikke ha vært i Jerusalem da, for han var ikke med på det vedtaket. Men Paulus «stemte at Stefanus skulle steines» bare et par år senere (Apg 8:1, 26:10), da Stefanus skulle forsvare seg for rådet.

På bakgrunn av disse versene hevder flere bibelkommentarbøker at han må ha vært medlem eller på vei til å bli medlem av Sanhedrin. Det at Paulus hadde en høy stjerne hos ypperstepresten

og Sanhedrin, bekreftes ved at han fikk i oppdrag fra ypperstepresten om å forfølge de kristne. Hvis det stemmer at Paulus faktisk var medlem av Sanhedrin, er det noen som hevder at det var en forutsetning at man var gift. I og med at vi ikke hører at Paulus var gift i Det nye testamente, må dette bety at han i tilfelle var enkenmann. Grunnen til at Sanhedrin hadde dette som et krav, var at man i den jødiske kulturen verdsatte ekteskapet svært høyt. En mann var ikke egnet til å være medlem av Sanhedrin hvis han ikke klarte å styre sitt eget hjem. En gift mann var ansett som mer moden enn en som ikke var gift. □

Damaskus-opplevelsen

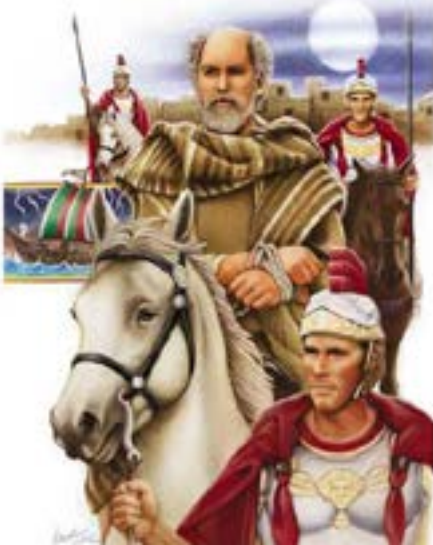
Vi finner Paulus tilbake i Jerusalem et par år etter Jesu død. Paulus mente at det var hans plikt å bekjempe kristendommen (Apg 26:9) og straffe dem som var falt fra sannheten, slik han så det. Han var en meget ivrig fariseer og mente at troen på Kristus som Messias var vranglære. Messias skulle være Kongenes konge og Konge over Israel til evig tid, ikke en tjener. At Messias skulle dø, og det på et kors, var utenkelig for ham.

HAN FORFULGTE DEN NYE troen, ikke bare i Jerusalem og Damaskus, men også i flere andre utenlandske byer (Apg 26:11). Han var selv ansvarlig for at ikke bare Stefanus, men også flere andre kristne menn og kvinner ble drept på grunn av sin tro. Paulus hadde blod på sine hender, men han mente at han sloss mot vranglære som måtte knebles med alle midler. Han mente at han tjente Gud ved å forfølge og straffe de kristne. Han var kristendommens erkefiende.

Det er interessant at læreren hans, Gamaliel, var tolerant overfor de kristne og advarte det

høye jødiske rådet, Sanhedrin, mot å straffe apostlene, fordi de da kanskje kunne oppleve at «de slåss mot Gud» (Apg 5:34–39). Paulus var derimot meget intolerant og ville utrydde den nye troen. Dette har kanskje med to forhold å gjøre, nemlig at han kom fra en streng gren av fariseismen, og i tillegg hans personlighet. Han var sterkt engasjert, uansett hvilke sak det gjaldt. Paulus mente tydeligvis at kristendommen var en meget farlig trussel mot jødedommen.

På en av sine mange reiser i denne perioden skulle Paulus ta til fange kristne i Damaskus på vegne av øverstepresten, uansett

*På vei til Damaskus.
Historikeren Josefus skriver at
Damaskus ble grunnlagt av Us,
barnebarn av Sem, som i sin
tur var sønn av Noah.*

*Saulus møter den oppstandne
Jesus på veien til Damaskus.*

om det gjaldt menn eller kvinner, og føre dem tilbake til Jerusalem. Damaskus er en av verdens eldste byer. Vi hører om den allerede i beretningen om Abraham og tjeneren hans, som kom fra denne byen.

La oss lese historiens mest berømte omvendelseshistorie, som vi finner i Apostlenes gjerninger 9:3–9, og som kalles Damaskus-opplevelsen:

«Da han [Paulus] nå var underveis og nærmet seg Damaskus, strålte plutselig et lys fra himmelen om ham. Han falt til jorden og han hørte en røst som sa til ham: Saul, Saul, hvorfor forfølger du meg? Han sa: Hvem er du, Herre? Og han svarte: Jeg er Jesus, han som du forfølger. Men reis deg og gå inn i byen, så skal det bli fortalt deg hva du har å gjøre! Men mennene som reiste sammen med ham, stod forferdet.

For de hørte riktignok lyden, men så ingen. Saulus reiste seg da opp fra jorden. Men da han åpnet øynene, så han ikke noe. De leide ham da ved hånden og førte ham inn i Damaskus. I tre dager kunne han ikke se, og han verken åt eller drakk.»

Denne Damaskus-fortellingen er gjengitt tre ganger i Apostlenes gjerninger, så stor rolle spilte denne hendelsen i Paulus' liv. Disse korte versene beskriver Paulus' livskrise. Dette skjedde ved middagstid (Apg 22:6), men lyset som Paulus så, var sterkere enn solen (Apg 26:13). Det står at mennene som reiste sammen med Paulus, ikke så noen, men Paulus så tydeligvis den oppstandne Kristus i lyset (Apg 9:17, 27). Den mektige, stolte, lærde og brutale Paulus, som skulle ta kristne til fange, måtte leies inn i byen som et barn. Han skulle komme som en kriger, men kom til byen som en hjelpeløs og blind mann.

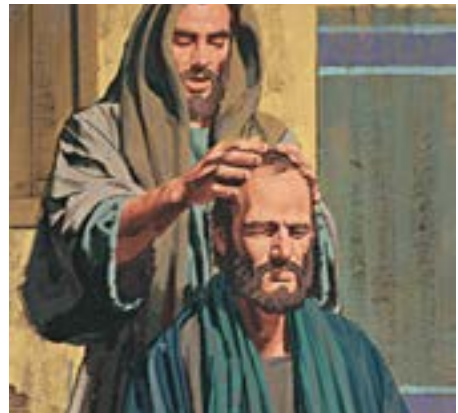
I tre døgn verken spiste eller drakk han. Han var i dyp sorg

Ananias la hendene på Saulus' hode og sa: Saul, bror! Herren har sendt meg, Jesus, han som åpenbarte seg for deg på veien der du kom, for at du skal få synet tilbake og bli fylt av Den Hellige Ånd.

Apostlenes gjerninger 9:17

over det han hadde gjort. Han forstod da at han ikke hadde tjent Gud, men i stedet hadde kjempet mot sin Herre ved å forfølge de kristne. Han hadde de beste intensjoner, men det sies at veien til helvete er brolagt med gode intensjoner. Paulus måtte leve resten av sitt liv i visshet om den forferdelige sannheten at han var ansvarlig for å ha drept flere kristne menn og kvinner på grunn av deres tro. Paulus måtte lære å ta imot Guds tilgivelse for dette, men det aller vanskeligste var kanskje at han måtte tilgi seg selv.

Vi kan forestille oss hvor forskrekket Ananias i Damaskus må ha vært da Gud bad ham gå til Paulus og be for ham. Det at han skulle gå til kristendommens erkefiende og be for ham, må ha virket absurd (Apg 9:13–14). Han gikk skjelvende til Paulus og ba

for ham slik at Paulus fikk synet tilbake. Det var ikke tilfeldig at Paulus hadde mistet synet i møtet med Jesus på veien til Damaskus, for Gud ville vise ham at han også var åndelig blind til tross for hans store visdom. Paulus fikk synet tilbake, ble døpt og fikk Den Hellige Ånd.

Paulus ble det han selv senere kaller «et nytt menneske». Verken hans fiender eller venner kjente ham igjen. I løpet av de tre dagene hadde han forstått hvordan Jesus passet inn i Det gamle testaments beretning om Messias. At Han skulle komme, først som en tjener og senere som Kongenes konge. Til alles forundring begynte Paulus umiddelbart å forkynne at Jesus virkelig var den Messias som jødene ventet på.

Paulus fikk tre oppdrag av Gud, noe vi kan lese i Apostlenes gjerninger 9:15:

«For et utvalgt redskap er han [Paulus] for meg [Gud],

– til å bære mitt navn fram for hedningefolk

– og konger

– og for Israels barn.»

Paulus blir med rette kalt hedningenes apostel, men dette var ikke hele oppdraget han fikk. Han skulle også forkynne evangeliet for konger, noe han gjorde under flere rettssaker og ikke minst to ganger for selve

keiseren av Romerriket, noe vi skal komme tilbake til. Og det tredje var at han skulle forkynne evangeliet til «Israels barn», en del av hans virksomhet som ikke er omtalt i Apostlenes gjerninger. Når Bibelen bruker begrepet «Israels barn», er det sannsynlig at det menes alle stammene i Israel, ikke bare jødene, som hovedsakelig kom fra Judas stammen. Når og hvor gjorde han dette? Vi skal se på dette senere.

Like etter at Paulus ble omvendt i Damaskus ca. år 35 e.Kr., reiste han til et ukjent sted i «Arabia» (Galaterbrevet 1:17). Den gangen ble visstnok også Sinai-halvøya regnet med i «Arabia» (Galaterbrevet 4:25). Er det mulig at Paulus dro til Sinaifjellet? Det ser til at han var i Arabia i tre år. Kan det være at Paulus fikk den endelige opplæringen hos Jesus der? Paulus kaller seg nemlig en apostel som er utvalgt av Gud, ikke mennesker (Galaterbrevet 1:1, 12). Et krav for å være apostel var at man hadde sett den oppstandne Jesus, noe Paulus i 1. Korinterbrev 9:1 og 15:8 hevder han hadde gjort. Det kan imidlertid også være at Paulus her tenker på at han hadde sett den oppstandne Jesus på veien til Damaskus.

Men i tillegg til en mulig opplæring kan det være at Paulus begynte sin misjonsvirksomhet i Arabia. For da han dro tilbake til Damaskus for å forkynne budskapet der, «holdt lands-høvdingen til kong Aretas vakt omkring Damaskus for å ta Paulus til fange» (2. Korinterbrev 11:32). Det kan virke som om både jødene og kong Aretas hadde motiver for å ta Paulus til fange. Kan det være at kongen ikke likte Paulus' misjonsvirksomhet i Arabia, som også tilhørte kong Aretas' landområde? Det er sannsynlig at Paulus boblet over av entusiasme etter å ha møtt Jesus og måtte fortelle andre om dette. Da han vendte tilbake til Damaskus og fortsatte å forkynne

at Jesus var Messias, måtte han rømme fra byen ved at han ble firt ned i en kurv fra en luke i bymuren (2. Kor 11:33).

Paulus reiste deretter til Jerusalem for å snakke med lederne i kirken, men ingen torde tro at erkefienden av kristendommen faktisk hadde tatt imot troen. De var redde for at han var en spion. Men det var én mann som torde tro på ham, en mann som Paulus senere skulle ha mye med å gjøre, nemlig Barnabas. Han tok Paulus til Peter og Jakob, Jesu bror, og gikk god for ham. Hvordan Barnabas ble overbevist om at Paulus ikke var en spion som ville fange lederne i kirken, er ukjent. Barnabas må ha fått meget pålitelig informasjon fra andre eller selv sett forandringen i Paulus i Damaskus. Barnabas må ha vært meget respektert i menigheten for at Peter og Jakob ville tro på hans anbefaling.

Det er ikke mye vi vet om Barnabas, denne viktige personen i kirkens tidlige historie. Vi vet at han var blant de første kristne. Han solgte en åker og ga salgssummen til menigheten. Videre tilhørte han Levis stamme og kom fra Kypros. Han het egentlig «Josef», men ble av apostlene kalt Barnabas, som betyr «trøstens sønn» (Apg 4:36–37). Dette sier mye om Barnabas som person.

Barnabas ble tidlig sendt av menigheten i Jerusalem til Antiokia for å forkynne evangeliet og ta vare på menigheten der (Apg 11:22). Ifølge Kolosserbrevet 4:10 var Barnabas søskenbarn (noen bibeloversettere skriver «onkel») til Johannes Markus, som ble med Paulus og Barnabas på deres såkalte første misjonsreise. Men Markus forlot dem underveis, noe som Paulus likte svært dårlig. Dette skapte splid mellom Paulus og Barnabas da de skulle ut på den neste misjonsreisen. Barnabas ville da at de skulle ta med Johannes Markus igjen, noe Paulus satte seg imot. Vi skal komme tilbake til dette senere, og se at Johannes Markus og Paulus senere ble forlikt.

Flere bibelkommentarbøker hevder at Johannes Markus er forfatteren av Markus' evangelium, og at det var han som fulgte med disiplene til Getsemane hage, bare ikledd et laken (Markus 14:51). Han og familien hans spilte en sentral rolle i kristendommens første tid. Disiplene var samlet i hjemmet til hans mor da Peter kom ut av fengselet ved englers hjelp (Apg 12:12). Flere bibelkommentarbøker foreslår også at det var i dette hjemmet at Jesus holdt sitt siste måltid med disiplene. Kan det også være denne familien som eide Getsemanehagen, og som lot Jesus overnatte der ved flere anledninger? □

Muren som Paulus rømte over i Damaskus i Syria.

Paulus' ukjente år – hvor reiste han?

Barnabas fikk i stand møtet mellom Paulus, Peter og Jakob i Jerusalem ca. år 38. Etter dette viktige møtet forlot Paulus byen allerede etter 14 dager. Det var noen gresktalende jøder i Jerusalem som begynte å krangle med Paulus og ville drepe ham. Noen i menigheten beskyttet Paulus og førte ham til Cæsarea og sendte ham videre til Tarsus (Apg 9:29–30).

I GALATERBREVET 1:21 FORTELLER Paulus at han deretter forkynte evangeliet i Syria og Kilikia, en kystregion i Tyrkia hvor han hadde vokst opp. Men har han reist lenger enn det? Paulus er borte fra beretningen i Apostlenes gjerninger fra ca. år 38 til år 45, da Barnabas igjen henter ham (Apg 11:25). Vi vet lite om

hva han gjorde i disse årene.

I 2. Korinterbrev 11:24 beskriver Paulus flere forhold som ikke omtales i Apostlenes gjerninger. Han forteller blant annet at han fem ganger ble pisket med 39 slag av jødene, hvor 40 slag var maksimumsstraffen som kunne gis (5. Mosebok 25:2–3). At han overlevde denne straffen

fem ganger, er ufattelig. Deretter står det at han ble «hudstrøket» tre ganger. Det greske ordet betyr egentlig «slått med staver eller kjepp». Dette var en romersk

og ikke jødisk straffemetode. Dette tyder på at han ble slått i forbindelse med opprør mot ham.

Deretter nevner Paulus at han led skipbrudd tre ganger, og en gang drev han ute på havet i et helt døgn. Det eneste vi leser om skipbrudd i Apostlenes gjerninger, er da han ble sendt til Roma i forbindelse med sin anke til keiseren i år 59 e.Kr., og dette var etter at Paulus skrev 2. Korinterbrev. At han tidligere hadde lidt skipbrudd tre ganger, tyder på en utstrakt reisevirksomhet til sjøs. Dette styrker teorien om at Paulus reiste langt i disse årene og hadde flere reiser med skip, for at han skulle kunne ha lidd skipbrudd tre ganger.

Kommentarbøkene er stort sett enige i at 2. Korinterbrev er skrevet i ca. år 57, hvor Paulus er i Efesos ifølge kapittel 19 i Apostlenes gjerninger. Dermed må det

Paulus beskriver i 2. Korinterbrev, ha skjedd før dette. Det eneste av det som Paulus forteller i 2. Korinterbrev som vi kjenner til, er steiningen (Apg 14:19) i Lystra under Paulus' første misjonsreise. Resten må ha skjedd i denne ukjente perioden fra ca. år 38 til 45 e.Kr. under tidligere misjonsreiser. Men hvor reiste han?

Ifølge Apostlenes gjerninger 9:15 fikk Paulus tre oppdrag, hvorav det ene var å forkynne evangeliet til hedningene. Han skulle imidlertid også forkynne til «Israels barn», dvs. Israels 12 stammer. Israel bestod av 12 stammer, hvor «jødene» opprinnelig kom fra det ene stammen Juda. Israels stammer, bortsett fra Juda og Benjamins

Paulus skrev brev til menighetene han grunnla. Men brevene ble også ansett som rundskriv som ble lest opp andre steder. Han skrev flere av brevene mens han satt i fengsel.

stamme, ble bortført i 721 f.Kr. av kongen av Assyria og ble tvangsflyttet til et område mellom Det kaspiske hav og Svartehavet. De som opprinnelig bodde der, ble flyttet dit hvor de ti stammene hadde bodd og ble kalt samaritaner. Derfor ble samaritanene regnet som hedninger av jødene.

Etter 721 f.Kr hadde det imidlertid skjedd folkevandringer. Disse «tapte ti stammene» har mest sannsynlig flyttet vestover,

Men hvor var de? Det vet vi ikke, men kanskje visste Paulus det? Jakobs brev er skrevet «til de tolv stammer som er spredt omkring i fremmede land» (Jakobs brev 1:1). I det første århundret var det tydeligvis kjent hvor disse ti stammene av Israel oppholdt seg. Det er legender som handler om at Paulus reiste helt til England. Kanskje det er mer sannhet i disse legendene enn det man vanligvis tror? □

Hvilken sykdom led Paulus av?

Det var også noe annet som skjedde i disse ukjente årene av Paulus' liv. I 2. Korinterbrev kapittel 12 beskriver Paulus noe som hadde skjedd 14 år tidligere. Man mener at Paulus skrev dette brevet i år 57, så 14 år tidligere var år 43, nettopp i denne perioden da vi vet så lite om Paulus.

DET VAR DA HAN OPPLEVDE den kjente «tornen i kjødet» (2. Korinterbrev 12:7). Hva dette egentlig var, har vært mye diskutert. Forslagene er mange, men mye tyder på at det var en sykdom som var til stor plage for Paulus, og som var

synlig for andre. Paulus omtaler sannsynligvis dette i Galaterbrevet 4:12–15, hvor han forteller at han ble syk mens han var i Galatia (et stort landområde midt i dagens Tyrkia), og at galaterne var villige til å rive ut øynene for å gi dem til Paulus. Hvis dette

er riktig, hadde Paulus besøkt Galatia før sin såkalte «første misjonsreise». Dette bibelstedet er også grunnlaget for at noen mener at Paulus led av en øyesykdom.

Paulus ba tre ganger om å bli helbredet av denne plagen, men Guds svar var nei. «Min nåde er nok for deg» (2. Korinterbrev 12:8–9). Paulus hadde behov for tilgivelse for at flere kristne hadde mistet livet under hans forfølgelse av de kristne. Han hadde behov for Guds tilgivende nåde, det var det viktigste Paulus kunne få. Tilgivelse har sin pris, nemlig Jesu død og lidelse. I det oppdraget Paulus fikk, står det at Gud måtte vise ham hvor mye han måtte lide for Guds navns skyld (Apg 9:16). Paulus led under pisking, steining og skipbrudd, men også av en sykdom. Paulus hadde ikke noe lett liv.

Det er interessant at mannen som Gud brukte som instrument for å forkynne evangeliet og helbrede andre, selv ikke ble helbredet. Noen hevder at hvis man ikke blir helbredet, er dette mangel på tro. Vi ser at dette må være feil, siden Paulus selv ikke ble helbredet. Vi forstår ikke alltid Guds vilje. Når det gjelder Paulus, mente han selv at Gud holdt ham ydmyk på denne måten (2. Korinterbrev 12:7).

Ca. år 45 reiste Barnabas til Tarsus for å hente Paulus og ta ham med til Antiokia. Nå følger det 15 år som beskrives i Apostlenes gjerninger, og hvor Paulus fra nå av blir hovedpersonen i boken. Barnabas og Paulus arbeidet sammen i menigheten i Antiokia i ett år, og det var her Jesu disipler for første gang ble kalt «kristne» (Apg 11:26). «Kristus» er det greske ordet for det hebraiske «Messias» (den salvede). Jesus Kristus betyr: Jesus Messias. □

Dere vet jo at det var på grunn av skrøpeligheit i mitt kjød jeg første gang kom til å forkynne evangeliet for dere.

Og enda min legemlige tilstand kunne friste til det, foraktet og avskydde dere meg ikke. Dere tok imot meg som en Guds engel, som Kristus Jesus selv.

Hvor dere den gang priste dere salige! For jeg gir dere det vitnesbyrd at hadde det vært mulig, så hadde dere revet ut øynene deres og gitt meg dem.

Galaterbrevet 4:13–15

Adresseendringer meldes til:

Livets Kilde, c/o BTHB, Hemmestorps Eke 32
SE-275 63 Blentarp, Sverige

Den norske redaksjonens adresse:

Livets Kilde, Postboks 89 Holmlia, NO-1201 Oslo
www.gvks.org

Andre adresser i Norden:

Danmark: *Livets Kilde* Hæfteserie
Postboks 610, DK-4000 Roskilde

Finland: *Livets Kilde*, Box 603, FI-00101 Helsingfors

Sverige: *Livets Kilde*, c/o BTHB, Hemmestorps Eke 32
SE-275 63 Blentarp (produksjon)

Telefonnumre til *Livets Kilde*:

Danmark: +45-22 67 70 96

Norge: +47-64 87 74 48

Sverige: +46-(0)8 657 9194

Støtte til utgivelsen av *Livets Kilde* hefteserie

Abonnementet på *Livets Kilde* hefter er gratis, men uten støtte fra leserne hadde det ikke vært mulig for oss å utgi disse heftene. Vi vil derfor gjerne uttrykke vår store takk til alle som støtter utgivelsen av denne hefteserien. Arbeidet med å lage heftene skjer ved frivillig innsats. Trykkingen og portoen må imidlertid betales. De som ønsker å støtte utgivelsen av heftene slik at vi kan fortsette denne tjenesten og kanskje også sende dem til enda flere abonnenter, kan sende en gave til en av følgende konti:

Danmark: 1-245-7278

Finland: 800014-1952461

Norge: 7082 0512624

Sverige: 98 07 30-6

Syv hemmeligheter

Roman bygget på visdommen i Bergprekenen

Annen utgave av *Syv hemmeligheter* foreligger nå og inneholder en rekke forbedringer og nytt stoff i forhold til første utgaven.

Vil du vite mer om annen utgaven av denne boken?
Skriv eller ring oss eller se på facebook siden til boken:
Syv hemmeligheter – en roman og kommentarer til Bergpreken